

Kvalitní podlaha pro potravinářský průmysl

Martin MRŠTNÝ

Potravinářský provoz patří z hlediska zatížení podlahy k těm nejtěžším. Na povrch podlahy působí mnoho vlivů ovlivňujících životnost podlahy a bezpečnost pro uživatele. Správnou volbou povrchu podlahy si investor předurčuje její funkčnost po dlouhá léta a podlaha je také důležitým architektonickým prvkem celého výrobního prostředí.

Podlaha je pro zpracovatele potravin jednou z nejdůležitějších stavebních částí provozu (viz obr. 1 a 2). Její kvalita je sledována ze všech možných úhlů pohledů nejen samotným uživatelem, ale i státními orgány, které zde zastupují konečného zákazníka a zaměstnance. Podlaha tedy musí sloužit svému účelu dlouhodobě, tedy s vysokou užitnou hodnotou.

Legislativa

V potravinářských provozech provádí kontrolní činnost především Krajská veterinární správa, Krajská hygienická stanice, Česká zemědělská a potravinářská inspekce a Státní inspekce jakosti. Tyto kontrolní úřady prostřednictvím jejich zákonů a pro-

Obr. 1 – Rekonstruovaná podlaha – zpracování masa.

vádčích vyhlášek požadují pro podlahy následující obecné vlastnosti:

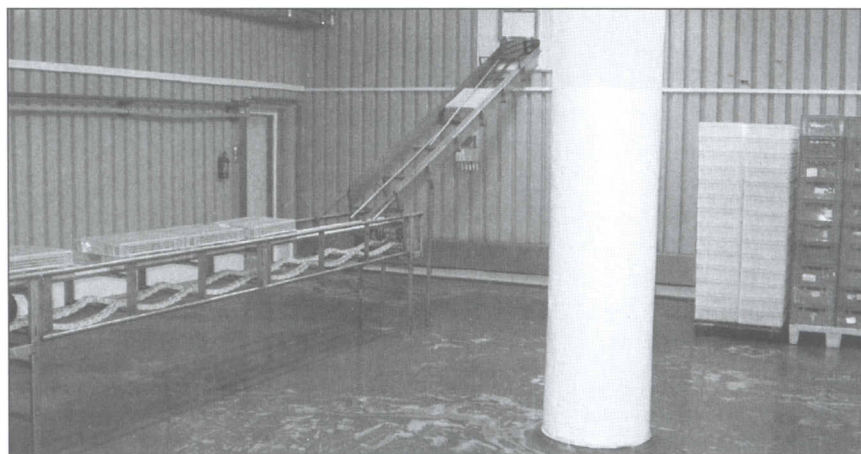
- podlaha musí být nepropustná;
- podlaha musí být snadno čistitelná;
- podlahu musí být možno dezinfikovat a musí být bez viditelných pórů na povrchu;
- podlaha nesmí být živnou půdou pro bakterie;
- podlaha musí být odolná hnilobě;
- podlaha musí být položena tak, aby odtékala voda;

- podlaha musí být položena tak, aby se dobře odstraňovaly odpady;
- podlahy, stěny, stropy musí být vyrobené z dobře čistitelných, nepropustných a nekorodujících materiálů;
- musí být oblé spojnice stěn s podlahou.

Žádné jiné požadavky a konkrétní údaje na podlahy neexistují (např. poloměr fabionu apod.). Další podrobné požadavky stanovuje investor a provozovatel svému dodavateli.

Při protiskluzném povrchu podlahy a při jejím znečištění (např. mastnota, oplach, ...) je „v rozporu“ fyzikální zákon viskozity a požadavky investorů a kontrolních orgánů. Není možno provést velké spádování (podlaha pro provoz s vozíky je nepoužitelná); je tedy na místě požadavek kontrolních orgánů stahovat vodu z povrchu gumovou stěrkou.

Legislativa v současnosti nezná pojem pro přímý a nepřímý styk s potravinou. Materiál je buď do potravinářského provozu vhodný nebo nevhodný.

Obr. 2 – Rekonstruovaný prostor myčky přepravních obalů.

Vlastnost	Epoxid (EP)	Metylmetakrylát (PMMA)	Litý polyuretan (PU)	Polyuretanbeton (HD PU) Systém UCRETE®
Teplotní odolnost	Neodolává teplotnímu šoku, „skelný přechod“ cca při 65°C	Neodolává teplotnímu šoku, max. 70°C	Neodolává teplotnímu šoku, max. 65°C	Odolnost teplotnímu šoku, 6 mm – 70 °C; 9 mm – 120 °C; 12mm – 130 °C; krátkodobě 150 °C
Chemická odolnost	Dobrá, odolává lépe zásadám	Dobrá	Dobrá, odolává lépe kyselinám	Výborná, zásady i kyseliny
Mechanická odolnost	Dobrá, tvrdý ale křehký materiál, při nárazu praskne, neodolá pojezdu kovovým kolem	Dobrá, tvrdý ale křehký materiál, při nárazu praskne, neodolá pojezdu kovovým kolem	Dobrá, odolává rázům, méně odolává vrypu, neodolává pojezdu kovovým kolem	Výborná, odolává valivému zatížení kovového kola, odolává rázům a vrypu
Protiskluznost	Je možno vytvořit zasypáním křemenným pískem. Struktura povrchu je dána aplikací	Je možno vytvořit zasypáním křemenným pískem. Struktura povrchu je dána aplikací	Je možno vytvořit zasypáním křemenným pískem. Struktura povrchu je dána aplikací	Protiskluznost a struktura povrchu je dána materiálem a aplikací ji nelze měnit – pouze celoplošně upravit – jistota proti aplikačním chybám
Čistitelnost	Výborná; viskozita vody – stahování vody gumovou raklí; čištění omezeno neodolností teplotnímu šoku	Výborná; viskozita vody – stahování vody gumovou raklí; čištění omezeno neodolností teplotnímu šoku	Výborná; viskozita vody – stahování vody gumovou raklí; čištění omezeno neodolností teplotnímu šoku	Výborná; viskozita vody – stahování vody gumovou raklí; čištění bez omezení – odolnost teplotnímu šoku
Zápach	Neobsahující rozpouštědla bez zápachu; neohrožuje potraviny.	Ostrý zápach, volná potravina (např. maso) absorbuje zápach, přenos zápachu na potraviny	Neobsahující rozpouštědla bez zápachu; neohrožuje potraviny	Bez zápachu; atest pro možnost aplikace u obnažených potravin
Rychlost opravy	Dlouhá doba	Vynikající	Dlouhá doba	Výborná; možno v 9 mm aplikovat bez penetrace – snížení času na technologickou přestávku
Vlhkost podkladu	Dle typu penetrace i na vlhký podklad	Pod 4% hmotnostní zbytkové vlhkosti; problém u opravy	Dle typu penetrace i na vlhký podklad	Na matně vlhký podklad, na 7 dní starý beton
Paropropustnost	Ne	Ne	Ne	Ano
Relativní vlhkost vzduchu při aplikaci	do 75 %	do 70 %	do 75 %	Tolerantní vůči vlhkosti
Teplota při aplikaci (podklad/vzduch)	+ 10 °C až + 30 °C	- 10 °C až + 35 °C (za nižších teplot je při aplikaci nebezpečí rosného bodu)	+ 5 °C až + 30 °C	+ 12 °C až + 25 °C

Tab. 1 – Porovnání dle materiálové báze

Obr. 3 – Oddutá dlažba

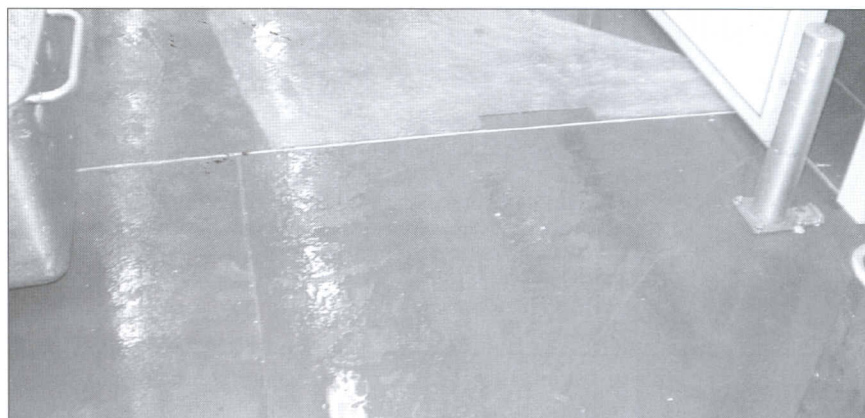
Všechny čtyři kontrolní orgány nemusí být přítomny výstavbě a rekonstrukci a nemusí připomínkovat projekt (výjimkou jsou restaurace a jídelny veřejného stravování, kde Hygienická stanice schvaluje projekt). Povinností provozovatele je oznámit den započetí výroby, resp. uvedení provozovny do provozu a od tohoto dne mohou kontrolní orgány kontrolovat jakoukoliv stavební část provozu a tedy i podlahu – proto je už od projektu doporučeno konzultovat potřebné záležitosti, aby nedocházelo ze strany kontrolních orgánů k pozdějším zásadním připomínkám ke stavební části včetně podlahy.

V současnosti probíhají jednání o vzniku jednoho kontrolního orgánu, který by jednotnou legislativou posuzoval potravinářské provozy: Úřad pro bezpečnost potravin.

Odolnost

Každý potravinářský provoz má svá specifická zatížení podlahy. V potravinářských provozech je podlaha namáhána nejtěžšími vlivy, které si snad můžeme představit. V tomto provozu je podlaha velmi namáhána mechanicky pádem háků, náradí, pojezdem vozíků s malým a případně

i kovovým kolem apod. Je zde vysoké chemické zatížení mycími médii (kyseliny a zásady cca do 5 % koncentrace), pH těchto médií se pohybuje v rozmezí 3-15. Důležitým faktorem pro odolnost v potravinářském prostředí je teplotní šok, tedy rychlé zvýšení teploty. Odolnost podlahy

Obr. 4 – Separující se bezespará dlažba od podkladu

resp. požadavky na odolnost se dají shrnout následovně:

- chemická odolnost;
- mechanická odolnost;
- odolnost proti teplotnímu šoku za vysokých teplot.

Odolnost podlahových systémů je dána materiálovouází produktu

a nastavení jejich vlastností ve výrobě. Pro snadnou orientaci mezi materiály uvádím následující porovnání (viz tab. 1).

Kvalitní a odolná podlaha

Pro každého uživatele podlahy je obraz znehodnocené podlahy velikou starostí s možným nebezpečím uzavření provozu. Oddutá dlažba (obr. 3) nebo v plátech se separující bezespará podlaha od podkladu (obr. 4) je velmi rychlá degradace podkladního betonu a oddalování rekonstrukce podlahy bude mít za následek zvyšující se finanční náklady.

Nevhodně zvolená dlažba, lepicí a spárovací tmely dlažby a nevhodně zvolená bezespará podlaha jsou opakované a nemalé investice. Kvalitu podlahy je v první fázi výběru velmi složité pro investora posoudit. Doporučuji proto uvedené zásady, které

při výběru podlahy pomohou dobře se zorientovat na trhu:

- reference (kontaktovat více uživatelů nabízených podlahových systémů a zjistit jejich spokojenost s podlahou, splnění očekávání a servis realizovaný podlahářskou firmou);
- konzultace s odborníky pro potravinářské provozy (projektanti, technologové);
- vyžádat si materiálně – technické vlastnosti materiálů (v tabulce 2 příklad speciálního podlahového systému);
- důkladnost nabídky podlahářské firmy, posouzení a nákres detailů před započítáním prací;
- výrobce materiálů by měl předložit veškeré schvalovací dokumenty předepsané naší legislativou (certifikáty, prohlášení o shodě, bezpečnostní list, výrobní list).

Pevnost v tlaku	N/mm ²	58
Pevnost v tahu	N/mm ²	6
Pevnost v tahu za ohybu	N/mm ²	14
Dynamický modul pružnosti (BS 6319, část 6)	N/mm ²	3 250
Oděruvzdornost	mg	1390/1000
Nasákavost	%	< 1
Tepelná vodivost	W/mK	1,1
Koeficient lineární termické roztažnosti	1/K	2,4 x 10 ⁻⁵
Teplotní odolnost	Při tl. = 6/9/12 mm °C	70/120/130
Krátkodobá odolnost	Při tl. = 12mm °C	150

Tab. 2. – Příklad speciálního podlahového systému (UCRETE UD 200)